

1. Identificación da programación

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15016000	Compostela	Santiago de Compostela	2016/2017

Ciclo formativo

Código da familia profesional	Familia profesional	Código do ciclo formativo	Ciclo formativo	Grao	Réxime
SSC	Servizos socioculturais e á comunidade	CMSSC01	Atención a persoas en situación de dependencia	Ciclos formativos de grao medio	Réxime de adultos

Módulo profesional e unidades formativas de menor duración (*)

Código MP/UF	Nome	Curso	Sesións semanais	Horas anuais	Sesións anuais
MP0211	Destrezas sociais	2016/2017	4	123	123

(*) No caso de que o módulo profesional estea organizado en unidades formativas de menor duración

Profesorado responsable

Profesorado asignado ao módulo	MARÍA ISABEL SUÁREZ FERNÁNDEZ
Outro profesorado	

Estado: Pendente de supervisión inspector

2. Concreción do currículo en relación coa súa adecuación ás características do ámbito produtivo

A competencia xeral deste título consiste en atender as persoas en situación de dependencia no ámbito domiciliario e institucional, co fin de manter e mellorar a súa calidade de vida, realizando actividades asistenciais e non asistenciais, psicosociais e de apoio á xestión doméstica, aplicando medidas e normas de prevención e seguridade, e derivándoas a outros servizos en caso necesario.

O módulo profesional de Destrezas Sociais contén a formación necesaria para que o alumnado adquira as habilidades sociais necesarias para desenvolver unha profesión de axuda e interactuar adecuadamente nas súas relacións profesionais con outras persoas, adaptando o seu comportamento ás características destas e ao contexto.

Trátase dun módulo nomeadamente procedimental e actitudinal, en que se dá resposta ás seguintes funcións:

1. De intervención ou execución que abrangue a recollida de información acerca das habilidades sociais que se posúen e das que se carece, a organización da actuación e a previsión de continxencias, o establecemento, de ser o caso, de axudas técnicas para a comunicación, e a posta en práctica das habilidades sociais adquiridas.
2. De avaliación da competencia social do persoal profesional, tanto no relativo ás relacións interpersoais como para a dinamización de grupos ou a participación neles desempeñando diversos papeis. Refírese ao control e o seguimento da propia evolución na adquisición da competencia social necesaria para se relacionar axeitadamente coas demais persoas no desempeño das súas funcións.
3. De xestión de conflitos que fai referencia á posta en marcha de todos os mecanismos dispoñibles para a súa solución e supón mediación e negociación.

A formación do módulo contribúe a alcanzar os obxectivos xerais p), q), s), u), w) e z) do ciclo formativo, e as competencias n), ñ, p), r), t) e v).

As persoas que obteñan este título han exercer a súa actividade no sector de servizos ás persoas, de carácter asistencial, psicosocial e de apoio á xestión doméstica. As ocupacións e os postos de traballo salientados, son os seguintes:

- Coidador/ora de persoas en situación de dependencia en institucións e/ou domicilios.
- Coidador/ora en centros de atención psiquiátrica.
- Xerocultor/ora.
- Gobernante/a e subgobernante/a de persoas en situación de dependencia en institucións.
- Auxiliar responsábel de pranta de residencias de maiores e persoas con discapacidade.
- Auxiliar de axuda a domicilio.
- Asistente de atención domiciliaria.
- Traballador/ora familiar.
- Auxiliar de educación especial.
- Asistente persoal.
- Teleoperador/ora de teleasistencia.

As medidas establecidas na Lei 39/2006, do 14 de decembro, de promoción da autonomía persoal e atención ás persoas en situación de dependencia, o aumento de persoas maiores na nosa comunidade e a diminución de coidadoras informais, faría previsible unha alta inserción laboral e unha tendencia de crecemento estable, se ben o actual escenario socioeconómico pode frear a demanda de persoas altamente cualificadas para tarefas de atención.

O forte crecemento dos servizos de atención diúrna que se observaba nos últimos anos vai requirir profesionais con maior competencia e versatilidade na realización de actividades de apoio psicosocial.

A progresiva implantación das novas tecnoloxías fai necesaria tamén unha actualización permanente neste campo, para se adaptar aos cambios que se vaian introducindo nas institucións e no propio domicilio.

A presente programación concreta e adapta o currículo do módulo ao contorno socioeconómico e características do alumnado do ciclo formativo de grao medio de Atención a Persoas en Situación de Dependencia do CIFP Compostela.

3. Relación de unidades didácticas que a integran, que contribuirán ao desenvolvemento do módulo profesional, xunto coa secuencia e o tempo asignado para o desenvolvemento de cada unha

U.D.	Título	Descrición	Duración (sesións)	Peso (%)
1	COMUNICACIÓN, HABILIDADES SOCIAIS E INTELIXENCIA EMOCIONAL	Comunicación e Habilidades sociais: Elementos da comunicación e técnicas para unha comunicación eficaz así como os compoñentes da habilidades sociais e a súa práctica	40	30
2	TÉCNICAS DE GRUPO E TRABALLO EN EQUIPO	O grupo e a súa dinámica: Estudo dos grupos sociais e a interacción que se produce entre os seus membros, así como dinámicas e técnicas para desenvolver o traballo en equipo.	35	30
3	XESTIÓN DE CONFLICTOS	Abordaxe do conflito como parte do traballo profesional e e estratexias para unha xestión axeitada.	28	20
4	AVALIACIÓN DA COMPETENCIA SOCIAL	Avaliación dos procesos de grupo de da propia competencia social en clave de mellora	20	20

4. Por cada unidade didáctica

4.1.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
1	COMUNICACIÓN, HABILIDADES SOCIAIS E INTELIXENCIA EMOCIONAL	40

4.1.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Caracteriza estratexias e técnicas para favorecer a comunicación e a relación social co seu medio, para o que analiza os principios da intelixencia emocional e social.	SI

4.1.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.1 Descríbense os principios da intelixencia emocional e social.
CA1.2 Valorouse a importancia das habilidades sociais e comunicativas no desempeño do labor profesional e nas relacións interpersoais.
CA1.3 Identificáronse os estilos de comunicación, as súas vantaxes e as súas limitacións.
CA1.4 Identificáronse as principais barreiras e interferencias que dificultan a comunicación.
CA1.5 Estableceuse unha comunicación eficaz para recibir instrucións e intercambiar ideas ou información.
CA1.6 Utilizáronse as habilidades sociais adecuadas á situación.
CA1.7 Demostrouse interese por non xulgar as persoas e respectar os seus elementos diferenciadores persoais (emocións, sentimentos e personalidade).
CA1.8 Demostrouse unha actitude positiva cara ao cambio e a aprendizaxe.

4.1.e) Contidos

Contidos
Intelixencia emocional: educación emocional; emocións e sentimentos.
Habilidades sociais e conceptos afíns.
Importancia das habilidades sociais no exercicio profesional.
Análise da relación entre comunicación e calidade de vida nos ámbitos de intervención.
Proceso de comunicación. Comunicación verbal e non verbal. Estilos de comunicación. Papel da comunicación nas relacións interpersoais. Estratexias para unha comunicación eficaz.
Valoración comunicativa de contexto. Elementos facilitadores e obstáculos na comunicación
Valoración da importancia das actitudes e das habilidades sociais e comunicativas na relación de axuda.
Mecanismos de defensa e comunicación.

4.2.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
2	TÉCNICAS DE GRUPO E TRABALLO EN EQUIPO	35

4.2.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Aplica técnicas de traballo en grupo adecuadas ao papel que desempeña en cada momento.	SI

4.2.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.1 Descríbense os elementos fundamentais dun grupo e os factores que poidan modificar a súa dinámica.
CA2.2 Analizáronse e seleccionáronse as técnicas de dinamización e funcionamento de grupos.
CA2.3 Explicáronse as vantaxes do traballo en equipo fronte ao individual.
CA2.4 Diferenciáronse os papeis e a tipoloxía dos membros dun grupo.
CA2.5 Respectáronse as diferenzas individuais no traballo en grupo.
CA2.6 Identifícanse as principais barreiras de comunicación grupal.
CA2.7 Defínese a repartición de tarefas como procedemento para o traballo grupo.
CA2.8 Colaborouse na creación dun ambiente de traballo relaxado e cooperativo.

4.2.e) Contidos

Contidos
O grupo: tipos e características; desenvolvemento grupal.
Valoración do papel da motivación na dinámica grupal.
Interpretación da estrutura e procesos de grupo.
Papeis e tipoloxías das persoas integrantes do grupo.
Técnicas de dinamización de grupos.
Valoración da importancia da comunicación no desenvolvemento do grupo.
Comunicación nos grupos: principais barreiras.
Equipos de traballo: organización e reparto de tarefas; traballo individual e en grupo.
Aplicación de estratexias de traballo cooperativo.
A confianza no grupo.

4.3.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
3	XESTIÓN DE CONFLITOS	28

4.3.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA3 - Aplica técnicas de xestión de conflitos e resolución de problemas, para o que interpreta as pautas de actuación establecidas.	SI

4.3.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA3.1 Analizouse a orixe dos problemas e dos conflitos.
CA3.2 Relacionáronse os recursos técnicos utilizados cos problemas estándar.
CA3.3 Presentouse ordenadamente e con claridade o proceso seguido e os resultados obtidos na resolución dun problema.
CA3.4 Planificáronse as tarefas que cumpra realizar con previsión das dificultades e do xeito de superalas.
CA3.5 Respectáronse as opinións das outras persoas acerca das posibles vías de solución de problemas.
CA3.6 Definiuse o concepto e os elementos da negociación na resolución de conflitos.
CA3.7 Identificáronse os comportamentos posibles nunha situación de negociación, así como a súa eficacia.
CA3.8 Discriminou entre datos e opinións.

4.3.e) Contidos

Contidos
O conflito nas relacións interpersoais: causas.
Aplicación das estratexias de resolución de conflitos.
Proceso de toma de decisións.
Xestión de conflitos: negociación e mediación.
Valoración do respecto e a tolerancia na resolución de problemas e conflitos.

4.4.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
4	AVALIACIÓN DA COMPETENCIA SOCIAL	20

4.4.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA4 - Valora o seu grao de competencia social para o desenvolvemento das súas funcións profesionais, e analiza a súa incidencia nas relacións interpersoais e grupais.	SI

4.4.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA4.1 Identifícanse os indicadores de avaliación da competencia social.
CA4.2 Rexístrouse a situación persoal e social de partida do persoal.
CA4.3 Rexístráronse os datos en soportes establecidos.
CA4.4 Interpretáronse os datos recollidos.
CA4.5 Identifícanse as actuacións realizadas que cumpra mellorar.
CA4.6 Marcáronse as pautas de mellora.
CA4.7 Efectuouse a valoración final do proceso.

4.4.e) Contidos

Contidos
Indicadores da competencia social.
Rexistro e interpretación de datos da competencia social.
Identificación de aspectos susceptibles de mellora. Proposta de actuación.
Valoración da autoavaliación como estratexia para a mellora da competencia social.
Análise e proceso de formación inicial e ao longo da vida do persoal profesional do traballo social.

5. Mínimos exixibles para alcanzar a avaliación positiva e os criterios de cualificación

O Decreto que regula o título de Técnico Medio de Atención a Persoas en Situación de Dependencia, non recolle de forma explícita uns mínimos exixibles como tal. No en tanto, pódense extraer da súa lectura que, ao tratarse de ensinanzas profesionais, os mínimos exixibles para superar o módulo veñen determinados pola consecución dos resultados de aprendizaxe baseados nos criterios de avaliación. Nun dos anteriores apartados queda reflectido que criterios de avaliación van ser considerados mínimos exixibles.

Criterios de cualificación:

A cualificación global do módulo vai ser o froito das diferentes cualificacións recollidas ao longo de cada trimestre, e que aparecen tamén especificadas no apartado anterior.

A meirande parte da nota está centrada nas tarefas a desenvolver na aula en pequeno grupo, de carácter eminentemente procedemental e actitudinal.

A avaliación do módulo basearase nos criterios de avaliación do currículo de TAPSD. A natureza conceptual, procedemental ou actitudinal de ditos criterios de avaliación, vén determinada pola súa formulación e polo tanto imos partir desta formulación para articular o sistema de cualificación:

*Contidos de natureza ACTITUDINAL referidos ao "saber ser" que se medirán tomando como referencia os criterios de avaliación do currículo e se concretarán na observación de situacións experimentais e a través de traballos de autorreflexión do alumnado.

*Contidos de natureza PROCEDEMENTAL referidos ao "saber facer" que se medirán a través da avaliación e valoración de producións do alumnado (proxectos, traballos individuais e en grupo, prácticas, etc.). Neles terase en conta a estrutura e dominio de contidos, dinámica de traballo e utilización de recursos. Deberán ser entregados no tempo e forma acordado, salvo causa debidamente xustificada, de non ser así por cada día de atraso restaráselle 0.5 puntos na nota do traballo, tendo un máximo de 10 días para poder ser entregado e que puntúe. Pasado ese tempo, o traballo non puntúa pero é imprescindible entregalo para poder presentarse aos exames e/ou a proba extraordinaria. Se algunha das persoas dun grupo non asiste a lo menos ao 50% das sesións utilizadas na aula para o seu desenvolvemento ou a súa falta de implicación no mesmo non permite que o traballo avance, a profesora, unha vez avisado/a o /a alumno/a, poderá decidir que este membro do grupo realice o traballo individualmente en tempo e forma, non podendo acadar máis que un 5 sobre 10 no total da nota do traballo. A ausencia na clase (salvo causa xustificada) na data de exposición do traballo grupal no que se participe, implica unha calificación negativa en dita parte do traballo.

*Contidos de natureza CONCEPTUAL que se medirán en cada trimestre mediante test e probas escritas (individual).

Para obter unha cualificación positiva no módulo é preciso acadar un 5 sobre 10 en cada un dos criterios de avaliación considerados mínimos exixibles e obter un mínimo de 5 no global de cada unidade didáctica.

As cualificacións das avaliacións parciais e final será numérica entre 1 e 10, sen decimais.

Para aprobar o módulo é imprescindible ter cada unha das avaliacións aprobadas. Non se fará media entre as avaliacións suspensas e as aprobadas. Para poder presentarse tanto ás avaliacións parciais coma ao exame final e/ou proba extraordinaria o alumnado deberá ter entregados todos os traballos esixidos (cumprindo os requisitos especificados pola profesora).

A nota final do módulo obterase da suma ponderada de cada avaliación. Ademais, é preciso subliñar que os criterios para avaliar as probas escritas (ou orais) e as actividades individuais e de grupo no módulo serán os seguintes:

Nas probas escritas (ou orais):

Claridade e exactitude das respostas, capacidade de análise e síntese, emprego axeitado dos contidos, resolución de todos os apartados solicitados e nivel de expresión escrita (ou oral).

Nas actividades individuais:

Coherencia dos elementos do traballo, comprensión dos contidos, aplicación dos contidos teóricos, análise e síntese, exactitude dos datos e conceptos, elaboración de todos os apartados solicitados, elección correcta dos materiais, adaptación ás características das persoas destinatarias, viabilidade na práctica, adecuación do traballo ao tempo previsto, ritmo de elaboración, entrega no prazo acordado, orixinalidade e creatividade, calidade no acabado, presentación e estilo, nivel de expresión escrita e bibliografía consultada.

Nas actividades de grupo:

Ademais dos aspectos recollidos para as actividades individuais, terase en conta o reparto das tarefas e a coordinación dos membros do grupo no desenvolvemento das actividades e o coñecemento de todas as partes do mesmo.

Na exposición das actividades, ben sexan individuais ou de grupo, valorarase a claridade e corrección da exposición, análise e síntese dos contidos expostos, ordenación, utilización de recursos e exemplos, expresión dos contidos, presentación ante os compañeiros/as, realización da exposición sen lectura directa e capacidade de resposta na quenda de preguntas.

Queda ao criterio do profesor/a cualificar aos distintos membros do grupo cunha nota diferente se estima que a súa implicación e aproveitamento foi insuficiente nalgún caso: ausencias continuas e sen xustificación, incumprimento das directrices aportadas polo/a docente, erros graves e reiterativos a pesar do asesoramento por parte do profesor/a, baixa ou nula implicación nas diferentes fases e apartados para a súa elaboración.

* Non se valorarán aqueles traballos que se presenten fóra de prazo.

* Non se valorarán aqueles traballos nos que se observe que a única achega persoal é unha copia indiscriminada da información dunha ou varias fontes concretas.

6. Procedemento para a recuperación das partes non superadas

6.a) Procedemento para definir as actividades de recuperación

Para superar o módulo será preciso que o alumnado sexa valorado positivamente en cada unha das actividades de avaliación. En caso contrario, teranse que recuperar todas aquelas actividades avaliadas que non obteñan a valoración de 5 puntos sobre 10.

O alumnado que teña suspensa algunha das avaliacións poderá presentarse á recuperación da/s mesma/s a final de curso, na data indicada. Cada avaliación recupérase independentemente, é dicir, o alumnado deberá facer un exame por cada avaliación que deba recuperar ou no caso de non obter unha avaliación positiva na realización dalgún traballo ou actividade práctica, o/a alumno/a terá que presentar ditas actividades antes de que remate o trimestre no que se aborde o tema determinado. Se as actividades non se presentan ou non son avaliadas positivamente, poderá presentalas antes do exame final.

Este exame final é teórico-práctico, e poderá incluír contidos traballados tanto nos temas como nas tarefas das correspondentes avaliacións. É necesario obter una puntuación igual ou superior a 5 para recuperar a avaliación.

No caso do alumnado que non poida acceder á FCT no período ordinario por non ter superado o módulo, poderá recuperalo neste mesmo período. Para este fin, seralle asignada unha serie de actividades de recuperación, con indicación expresa da data final en que será avaliado. Realizarase un informe de avaliación individualizado.

O sistema extraordinario de avaliación para o alumnado que teña perda do dereito á avaliación continua consistirá:

-Actividades prácticas similares as realizadas ao longo do curso, que o alumnado presentará en tempo e forma (a criterio da profesora).

-Proba teórica conceptual de todo o módulo.

Para aprobar o módulo é condición imprescindible obter como mínimo un 5 tanto nas actividades desenvolvidas e/ou presentadas como na proba teórica.

Sinalar que para o alumnado con perda do dereito á avaliación continua, terase en conta o artigo 25.3 da Orde do 12 de xullo de 2011: O número de faltas que implica a perda do dereito á avaliación continua nun determinado módulo será do 10 % respecto da súa duración total. Para os efectos de determinación da perda do dereito á avaliación continua, o profesorado valorará as circunstancias persoais e laborais do alumno ou alumna na xustificación desas faltas, cuxa aceptación será acorde co establecido no correspondente regulamento de réxime interior do centro e que poderá seguir asistindo a clase con carácter presencial salvo en actividades que impliquen riscos tal e como establece a normativa vixente no seu artigo 25.4 "O profesorado poderá non permitir a realización de determinadas actividades aos alumnos e ás alumnas que teñan perdido o dereito á avaliación continua, sempre que poidan implicar algún tipo de risco para si mesmos, o resto do grupo ou as instalacións".

A este respecto e para informar ao alumnado o tutor enviará un apercibimento ao alumno ou á alumna cando as faltas de asistencia nun determinado módulo superen o 6% respecto da súa duración total. Nel indicarse que perderá o dereito á avaliación continua no módulo se acumúlase un 10% de non asistencias con respecto á súa duración total. Consonte o establecido no NOF do CFP Compostela, este 10% pode

ampliarse ata un máximo do 15% en caso de faltas debidamente xustificadas, segundo os requisitos establecidos nese documento. No caso deste módulo, ao ter unha duración de 123 horas, o 10% supón 12 horas de faltas inxustificadas e o 15%, un máximo de 18 sumando xustificadas e sen xustificar.

Cando as faltas de asistencia alcancen as citadas porcentaxes, comunicarse a perda do dereito á avaliación continua.

Na secretaría do centro deberá quedar constancia do apercibimento e da comunicación da perda do dereito á avaliación continua.

6.b) Procedemento para definir a proba de avaliación extraordinaria para o alumnado con perda de dereito a avaliación continua

Sinalar que para o alumnado con perda do dereito á avaliación continua, terase en conta o artigo 25.3 da Orde do 12 de xullo de 2011: O número de faltas que implica a perda do dereito á avaliación continua nun determinado módulo será do 10 % respecto da súa duración total. Para os efectos de determinación da perda do dereito á avaliación continua, o profesorado valorará as circunstancias persoais e laborais do alumno ou alumna na xustificación desas faltas, cuxa aceptación será acorde co establecido no correspondente regulamento de réxime interior do centro e que poderá seguir asistindo a clase con carácter presencial salvo en actividades que impliquen riscos tal e como establece a normativa vixente no seu artigo 25.4 "O profesorado poderá non permitir a realización de determinadas actividades aos alumnos e ás alumnas que teñan perdido o dereito á avaliación continua, sempre que poidan implicar algún tipo de risco para si mesmos, o resto do grupo ou as instalacións".

A este respecto e para informar ao alumnado o titor enviará un apercibimento ao alumno ou á alumna cando as faltas de asistencia nun determinado módulo superen o 6% respecto da súa duración total. Nel indicarse que perderá o dereito á avaliación continua no módulo se acumúlase un 10% de non asistencias con respecto á súa duración total. Consonte o establecido no NOF do CIFP Compostela, este 10% pode ampliarse ata un máximo do 15% en caso de faltas debidamente xustificadas, segundo os requisitos establecidos nese documento. No caso deste módulo, ao ter unha duración de 123 horas, o 10% supón 12 horas de faltas inxustificadas e o 15%, un máximo de 18 sumando xustificadas e sen xustificar.

Cando as faltas de asistencia alcancen as citadas porcentaxes, comunicarse a perda do dereito á avaliación continua.

Na secretaría do centro deberá quedar constancia do apercibimento e da comunicación da perda do dereito á avaliación continua.

O sistema extraordinario de avaliación para o alumnado que teña perda do dereito á avaliación continua consistirá:

- Actividades prácticas similares as realizadas ao longo do curso, que o alumnado presentará en tempo e forma (a criterio da profesora).
- Proba teórica conceptual de todo o módulo.

Para aprobar o módulo é condición imprescindible obter como mínimo un 5 tanto nas actividades desenvolvidas e/ou presentadas como na proba teórica.

O sistema extraordinario de avaliación para o alumnado que teña perda do dereito á avaliación continua consistirá:

- Actividades prácticas similares as realizadas ao longo do curso, que o alumnado presentará en tempo e forma (a criterio da profesora).
- Proba teórica conceptual de todo o módulo.

Criterios de avaliación:

Primeira proba: Cualifícanse os supostos sobre 10.

Segunda proba: Preguntas pechadas valerán un 40%, as de resposta breve 20%, as de desenvolver un 45% sobre 10. A nota final será a media numérica das dúas partes sempre que en ambas se obteña como media un 5.

De celebrarse probas libres deste módulo durante o curso académico, a proba de perda de dereito da avaliación continua será idéntica á proba libre e celebrarase no mesmo horario.

7. Procedemento sobre o seguimento da programación e a avaliación da propia práctica docente

En desenvolvemento do establecido no artigo 34 do Decreto 114/2010, do 1 de xullo, polo que se establece a ordenación xeral da formación profesional do sistema educativo de Galicia, os centros sostidos con fondos públicos que impartan ensinanzas de formación profesional deberán

utilizar para a elaboración e o seguimento das programacións dos módulos profesionais dos títulos establecidos ao abeiro da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, a aplicación informática web de programacións. Do mesmo xeito, para as entregas, para a supervisión e comprobación por parte das xefaturas de departamento e das direccións destes centros e da Inspección educativa, tamén se debe utilizar a aplicación mencionada.

Así en cumprimento do recollido na normativa, o seguimento da programación será realizado mensualmente a través da aplicación informática. En canto a avaliación da propia práctica docente levarase a cabo mediante a aplicación de cuestionarios de autoavaliación e de avaliación por parte do alumnado e faranse sesións de análise e posta en común sobre a marcha do curso.

8. Medidas de atención á diversidade

8.a) Procedemento para a realización da avaliación inicial

Ao comezo do curso e en cada sesión partirase dunha primeira aproximación aos coñecementos do alumnado sobre o tema, mediante un texto, preguntas abertas ou outros medios co obxectivo de avaliar os coñecementos previos, intereses, prexuízos, ideas preconcebidas, co fin de adaptar e establecer unha conexión entre os contidos novos que se vaian impartir e os coñecementos do alumnado.

8.b) Medidas de reforzo educativo para o alumnado que non responda globalmente aos obxectivos programados

O Decreto 114/2010, do 1 de xullo, polo que se establece a ordenación xeral da formación profesional do sistema educativo de Galicia, no seu art. 61 prevé, a posibilidade de establecer flexibilizacións modulares como medida de atención ao alumnado con NEAE. No noso caso, ao elaborarmos unha proposta didáctica referida ao réxime de persoas adultas, non ten sentido esta opción, pois o alumnado pode optar por matricularse en módulos independentes. Por outro lado, o art. 62 establece as medidas para a accesibilidade universal ás ensinanzas de formación profesional, consonte as disposicións da Lei 51/2003, de 2 de decembro, de igualdade de oportunidades, non discriminación e accesibilidade universal das persoas con discapacidade. Tamén establece que as programacións didácticas recollerán as medidas necesarias a fin de que o alumnado poida conseguir a competencia xeral do título, expresada a través de las competencias profesionais, persoais e sociais, así como os resultados de aprendizaxe de cada un dos módulos profesionais. En calquera caso, estas medidas no poderán afectar de forma significativa á consecución dos resultados de aprendizaxe previstos para cada un dos módulos profesionais.

Non se pode perder de vista que a FP é educación pos-obrigatoria, polo que se debe facilitar a transición á vida adulta e contribuír á consecución por parte de todo o alumnado das competencias profesionais, persoais e sociais do ciclo.

No caso de alumnado que non responda globalmente aos obxectivos programados, desenvolveranse diferentes medidas de reforzo educativo; conxunto de medidas ordinarias de atención á diversidade que afectan a elementos non prescritivos do currículo: aos xeitos e instrumentos de avaliación, á temporalización, á organización da aula, aos agrupamentos do alumnado... en xeral a todas as cuestións que pertencen ao ámbito metodolóxico e as adaptacións de acceso ao currículo que supoñen a provisión de recursos e medios técnicos específicos.

Entre as medidas que se poden establecer nesta programación cómpre destacar:

- Establecer claramente os criterios mínimos a conseguir.
- Estar abertos á preparación de diversas actividades sobre un mesmo contido variando o grao de dificultade e o tipo de procesos.
- Favorecer a colocación do alumnado no lugar máis adecuado ás súas características.
- Flexibilizar tempos (básicos e complementarios) na medida do posible.
- Flexibilizar a colocación do mobiliario en caso de que poida ser de axuda.
- Buscar materiais alternativos acordes coas necesidades do/a alumno/a.
- Promover a aprendizaxe cooperativa e a axuda entre iguais, facilitando a constitución de grupos heteroxéneos que perseguen un mesmo obxectivo desde a premisa de que para conseguilo é imprescindible a participación de todas as persoas do grupo.
- Propoñer actividades de traballos colaborativos en pequenos grupos ou en parella e graduadas.
- Diversificar recursos, agrupamentos, metodoloxía, que tome en consideración os diferentes ritmos e estratexias de aprendizaxe.

En calquera caso, as medidas deberán de ser individualizadas e, polo tanto, adaptadas ás necesidades concretas de cada caso, polo que despois

da avaliación inicial ou en calquera momento do curso no que se detecte unha dificultade se porán en marcha os preceptivos mecanismos de reforzo, ou de ser o caso, solicitarase a axuda do equipo educativo e do departamento de información e orientación profesional por se fose necesario dar un paso máis na súa concreción.

9. Aspectos transversais

9.a) Programación da educación en valores

O módulo de destrezas sociais é en si mesmo un módulo que aborda como parte do seu contido os temas transversais, por este motivo, forman parte dos contidos que se traballan como parte da materia. No entanto, convén matizar que para o desenvolvemento do alumnado é interesante incidir máis nos seguintes temas transversais:

- Educación para a igualdade: tendo en conta que se trata dun ciclo feminizado e non exento de estereotipos vinculados ao xénero para determinar uns xeitos característicos de conduta. Neste sentido convén traballar a defensa dos seus dereitos laborais, a revalorización do seu traballo, a asunción de roles sociais e a súa repercusión no futuro traballo.
- Xénero: visibilizar e valorar ao colectivo de mulleres, tanto nas persoas dependentes como nos cuidadores/as.
- Educación para a paz: concretamente o traballo debería basearse no desenvolvemento de actividades que incidiran na resolución de conflitos de maneira non violenta. É un aspecto que ten que ver coa metodoloxía que imos empregar. Trátase de articular propostas metodolóxicas que favorezan un xeito diferente de vencer as dificultades. Para isto faranse propostas de traballo en grupos cooperativos nos que dalgunha maneira teñan que negociar, mediar e coordinarse para poder desenvolver un traballo conxuntamente.
- Valores, actitudes e habilidades necesarias e positivas para as relacións coas persoas, e para o traballo en equipo. Ambos aspectos estarán presentes no desempeño das súas tarefas como profesionais.
- Diversidade. O alumnado debe ser consciente e reflexionar sobre a existencia de prexuízos e estereotipos que poden influír nas persoas coas potencialidades de todos os individuos.

9.b) Actividades complementarias e extraescolares

As previstas polo departamento para o CM de APSD.

10. Outros apartados

10.1) Bibliografía recomendada

- Seix Rosa Andreu (2015): Destrezas sociales. Editorial Síntesis.
- Verdugo Alonso, Miguel Angel: P.H.S., Programa de Habilidades Sociales Programas Conductuales Alternativos - 2ª Ed. Amaru Ediciones - 2003.
- Roca, Elia : Como Mejorar Tus Habilidades Sociales : Programa de Asertividad, Autoestima e Inteligencia Emocional - 2ª Ed. Rev. Acde Cooperacion y Desarrollo, 2005.
- Jeffrey A. Kelly: Entrenamiento de las Habilidades Sociales. Editorial Desclée de Brouwer. Bilbao, 2002. 8ª ed.
- Caballo, Vicente: Manual de evaluación y entrenamiento de las habilidades sociales. Editorial Siglo XXI. 2002.
- Ibañez García, Tomás: Introducción á la Psicología Social. Editorial OUC. Barcelona 2004.
- Margarita Rojas González: Cuidar al que cuida. Santillana Ediciones Generales. Madrid. 2006
- Guía para as persoas cuidadoras. Consellería de Promoción Económica e Emprego. Concello de Santiago. 2010.
- ¿Grupos, movimientos colectivos e instituciones sociales¿. En Introducción a la Psicología Social. Tomás Ibáñez García (Dir.). Editorial UOC. Barcelona, 2004.
- Pilar Novoa: Relaciones en el equipo de trabajo. Editorial Santillana. Madrid, 2007
- Carlos María Alcover de la Hera e Francisco Gil Rodríguez: Técnicas grupales en contextos organizacionales. Editorial Pirámide. Madrid, 2006.

XUNTA DE GALICIA

CONSELLERÍA DE CULTURA, EDUCACIÓN
E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA

ANEXO XIII
MODELO DE PROGRAMACIÓN DE MÓDULOS
PROFESIONAIS

María del Carmen Martínez (coord.): Dinámicas e intervención grupal. Editorial Síntesis. Madrid, 2010